לב א מיי' פ"ד מהל' יו"ט ה"ב סמ"ג עשין צ"ג טוש"ע או"ח סי' תקיב סעיף ח:
לג ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף י:
לד ג ד מיי' שם סי' ז טוש"ע שם סעיף ט:
ה ומיי' פי"ט מהל' מילה הי"ב סמ"ג עשין ס"ט טוש"ע יו"ד סי' רס"ו סעי' ג:
לה ו מיי' פ"ד מהל' יו"ט הלכה ח ופכ"ג מהלכות שבת הי' ו סמג לאוין עב טוש"ע או"ח סי' תקח סעיף ג וסי' שמ סעי' יג:
לו ז מיי' פ"ג מהלכות יו"ט ה"ב סמ"ג עשין צ' טוש"ע או"ח סי' תקז סעיף ד:
לז ח מיי' שם פ"ד הלכה יג טוש"ע או"ח סי' תקב סעיף ג:
לח ט מיי' שם פ"ה הלכה ג סמג שם טוש"ע או"ח סי' תקכ סעיף ד:
לט י מיי' שם פ"ג הלכה י טוש"ע או"ח סי' תקז סעיף ד:
מ כ ל מ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
מא נ מיי' פ"ד שם הלכה יג ע"ש פ"ו ה"ח סי' שיב סעי' י טור שם סי' שכון:
מב ס מיי' שם סי' יד סמג שם טוש"ע או"ח סי' תקב סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג יח
2. יָדַע כִּי נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם חֹשֶׁךְ: איוב טו כג

רבינו חננאל

ואין חותכין הפתילה לשנים ביו"ט כר'. ואוקימנה חותכה באור בפי שתי נרות. ופי' כגון שהיתה פתילה ארוכה מכניס קצה הפתילה בפי הנר, וקצתה האחרת בפי נר אחרת ומדליקה באמצע ומנתקת, ונמצאו שתי נרות דולקין. מתניתין הפתילה ביו"ט [מאי מוהטין] עדוי חשכה. פירוש המתעבה בקצה הפתילה כמין גחלת ומתעכב האורה, מותר לחותכה. **תני בר קפרא בפתילה ג' דברים להחמיר**, אין גודלין אותה לכתחילה ביו"ט, ואין מהבהבין אותה באור, ואין חותכין אותה בשנים. וג' דברים להקל ממעכה ביד, ושורה בשמן, וחותכה באור בפי שתי נרות. אמר רב **עשירי בבל יורדין לגיהנם**. כי הא דשבתי איקלע לבבל כו'. ואמר נמי כל המצפה לשלחן חבירו עולם חשך בעדו, שנאמר נודד הוא ללחם איה וגו'. ת"ר ג' (דברים) **שחייהן אינם חיים**. המצפה לשלחן חבירו, ומי שאשתו מושלת עליו, ומי (שאיסורין) [שיסורין] בגופו, ופשוטין הן. אין **שוברין חרס ואין חותכין**

וקטמא שרי. פרש"י לגבלו ולטוח בו ללמו כר גדול הוא ומיתה למחרינן בשבת (דף יח.) לחפילו בנתינת מים על (ג) העפר בעלמא הוא חייב משום מגבל דקאמר התם אחד נותן את העפר ואחד נותן את המים התמרון מייב[א] וי"ל דהכא ר"ל קטמא שרי כלומר וקטמא שרי לסתום הסדקים של תנור שלא יוציא החום כמו שהוא יבש שלא נתינת מים עליו[ב] ועוד יש לומר דה"פ וקטמא שרי כגון שגבלו מערב יום טוב

(ד) ומרי בלא ו [גיכול]:

מלמטה למעלה אסור. משום דהוי דרך בנין וכן הוי טעמא דכולן וה"מ היכי מסדרין שלמח שלין לו רגלים על גבי ספסלים שלו למחלה משימין הספסלים ומ"מ משימין עליהם את השלמן י"ל דהואיל ואין להם מחילות שרי וכל הני מיירי לחית להו מחילות לספלים המגיעות לארץ[ג] ומימה למאי נפקא (דף ט:) ומס) מחזירין קדרה על גבי כירה ומתס (דף לח:) קאמר מלן לחית ליה מחזירין לחפילו נפקא מחזירין וי"ל דכל הך חינן מסורין שלא ליכא שמתקן המהל ומחילות שבל אם עשה המהל בלא מחילות שרי ומתס גבי כירה המחילות היו עשויות מתחלה וכן פי"ח גבי ביעתא כגון שים בילים מכלן ובילים מכלן ול' על גבילהן והסור מתח מורין ולא כפי' רש"י שפי' בילים שמסדרין על גבי שלכלה לכיון לליבה מחילות לא הוי בנין בנין אלא נרל' כלפרים [ה] וגם פוריא לא מיירי בגון

בגופו ויש אומרים אף מי שאין לו אלא חלוק אחד ות"ק אפשר דמעיין במניה: **מתני'** [ו]אין שוברין את החרס ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח [ז]ואין גורפין תנור וכירים אבל מכבשין ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה [ח]ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן בדלת [ט]ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב ורבי אלעזר בר' שמעון מתיר: **גמ'** מ"ט משום דקא מתקן מנא ואין גורפין תנור וכירים תני רב חייא בר יוסף קמיה דרב נחמן [י]ואם אי אפשר לאפות אלא אם כן גורפו מותר דביתהו דר' חייא נפל לה אריחא בתנורא ביומא טבא אמר לה ר' חייא [יא]חזי דאנא רפתא מעלייתא בעינא [יב]א"ל רבא לשמעיה טוי לי [יג] בר אווזא ואזדהר מחרוכא א"ל רבינא לרב אשי אמר לן רב אחא מהוצל דמר שרקין ליה תנורא ביומא טבא אמר ליה אנן [יג]ארקתא דפרת סמכינן [יד]והנ"מ [טו] הוא דצייריה מאתמול אמר רבינא [טז]וקטמא שרי: ואין מקיפין שתי חביות: אמר רב נחמן [יז]אבנים של בית הכסא מותר לצדדן ביום טוב איתיביה [יח]רבה לרב נחמן אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה אמר ליה שאני התם משום דקא עביד אהלא א"ל רבה זוטא לרב אשי אלא מעתה בנה אצטבא ביו"ט דלא עביד אהלא הכי נמי דשרי א"ל התם בנין קבע אסרה תורה בנין ארעי לא אסרה תורה וגזרו רבנן על בנין ארעי משום בנין קבע והכא משום כבודו לא גזרו ביה רבנן [יט]אמר רב יהודה הא מדורתא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסור

וכן

דקמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני ר' חייא [א]חותכה באור בפי שתי נרות אמר רב נתן בר אבא אמר רב [ב]מוחטין את הפתילה ביום טוב מאי מוחטין אמר רב חנינא בר שלמיא [ג](משמיה דרב) לעדויי חושבא תני בר קפרא [ד]ו' דברים נאמרו בפתילה ג' להחמיר וג' להקל להחמיר [ה]אין גודלין אותה לכתחלה ביו"ט ואין מהבהבין אותה באור ואין חותכין אותה לשנים להקל [ו]ממעכה ביד ושורה בשמן וחותכה באור בפי שתי נרות ואמר רב נתן בר אבא אמר רב עתירי בבל יורדי גיהנם הם כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לבבל בעא מניהו עסקא ולא יהבו ליה מזוני מיזן נמי לא זינוהו אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב [ז]ונתן לך רחמים ורחמך [ח]כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו ואמר רב נתן בר אבא אמר רב כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו שנאמר [ט]נודד הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו יום חשך רב חסדא אמר אף חיין אינן חיים ת"ר [י]ג' חייהן אינם חיים ואלו הן המצפה לשלחן חבירו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין

(ג) ומרי בלא ו [גיכול]: **מלמטה למעלה אסור.** משום דהוי דרך בנין וכן הוי טעמא דכולן וה"מ היכי מסדרין שלמח שלין לו רגלים על גבי ספסלים שלמח שלין לו רגלים על גבי ספסלים שלו למחלה משימין הספסלים וה"מ משימין עליהם את השלמן י"ל דהואיל ואין להם מחילות שרי וכל הני מיירי לחית להו מחילות לספלים המגיעות לארץ[ג] ומימה למאי נפקא (דף ט:) ומס) מחזירין קדרה על גבי כירה ומתס (דף לח:) קאמר מלן לחית ליה מחזירין לחפילו נפקא מחזירין וי"ל דכל הך חינן מסורין שלא ליכא שמתקן המהל ומחילות שבל אם עשה המהל בלא מחילות שרי ומתס גבי כירה המחילות היו עשויות מתחלה וכן פי"ח גבי ביעתא כגון שים בילים מכלן ובילים מכלן ול' על גבילהן והסור מתח מורין ולא כפי' רש"י שפי' בילים שמסדרין על גבי שלכלה לכיון לליבה מחילות לא הוי בנין בנין אלא נרל' כלפרים [ה] וגם פוריא לא מיירי בגון

מכותל התנור: רפתא מעלייתא בעינא. כלומר גרפי התנור: **טוי לי חווזא.** גלה לי חוור בתנור. שתנוריסס היו קטנים ופיהן למעלה ומולה הללי לתוכו ומותס פיו והוה גלה: **ואזדהר מחרוכא.** שלא יתמרך. כלומר גרוף את התנור שלא יהא בו בשוליו דבר גבוה כמו מריח או מבן שהוסק בתנור שנוגע בללי ושורפו: **דמר.** רב חסי: **שרקין ליה תנורא.** עבדי מדוני טחין סבידות בסוי פי התנור בטיט שלא יצא חומו כשהללי בתוכו שהרוח קשה בללי ותימה לן מלמח משום דגבול טיט מולה לליסה הוא: **ארקתא דפרת סמכינן.** על שפתו של פרת אנו נסמכים בדבר שאין אנו לריכים לגבל טיט ששפת פרת טיט מגובל הוא: **והוא דלייריה מאתמול.** עשה בו סימן ונתקו לגל אחר: **וקטמא שרי.** לגבלו ולטוח בו ללמו בר גבול הוא: **אבנים של בית הכסא.** אבנים גדולות שמלדין אותן להיות כמין מושב חלול ויושבין עליהם בשדות במקום המיוחד לבית הכסא: **דקא עביד אהלא.** שים לו גג שלא הכא ליכא גג: **אצטבא.** הסא של בנין לבנים וטיט: **בנין ארעי.** שאינו להתקיים: **והכא.** גבי בית הכסא משום כבוד הבריות לא גזרו: **הא מדורתא.** היסק גדול שעושין לפני שריס כדרך בנין עושין לו כתלים מד' רוחות וסודרין עליס למעלה ודומה לההל: **מלמטה למעלה.** לסדר העליס של כתלים תחלה לעשות עליהם הגג שהורין בנין הוא: **מלמעלה למטה.** להתחיל תחלה מן הגג ומ"ס יסדרו תחתיו עלי הכתלים שרי: וכן

ונתן סומכין קדרה בבקעה. בין הסדקים של הלבנים שלא יפלו: **נאמרו בפתילה.** בגיו"ט: **ממעכה ביד.** תקון כלאחר יד הוא: **יורדי גיהנם הן.** שאינן מרחמים לעשות לדקה: **עסקא.** שותפות להשתכר למחלית שכר: **מזוני.** שלא מסס מזונות מיזן נמי לא זינוהו: **ונתן לך רחמים.** שתרחס על הבריות: **לחפר נשבע לאבותיך.** מי שים לו רחמים מזרעו של אברהם: **נעדו.** כנגדו כמו שכתב בעדו (לעיל ו:). כלומר חשך פרוס לפניו הכל עליו כחשך: **נכון בידו.** מזומן אללו: **מי שאין לו אלא חלוק אחד.** אין יכול לכבסו וכשים מלערין אותו: **דמעיין ממיה.** מפלה את כליו מן הכשים: **מתני' אין שוברין את החרס.** כשעולין דגים על האסקלה שקורין גרלדילי"ש בלע"ז מותבין קשים או קש שבליס או שוברין חרסים או מותבין נייר ושורין במים וסודרין הנייר על גב האסקלה מפני שהמתכת מתחמס ושורף את הדג: **מליח.** דג: **ואין גורפין תנור וכיריס.** שם נפל לתוכו מן הטפל והטיח אין גורפין אותו למתקן מנא הוא ואתיא כרבנן דלמרי[ט] מבשילי אוכל נפש למירי: **מכבשין.** משכיבין את הקדר והעפר שיהא חלק משפילו ומשווהו שלא יגע בשם שמדובקים בדפנותיו ויארפו. מכבשין פרישנבי"ש: **מקיפין.** מקרבין זו אלל זו כמו [כ] אין מקיפין בריאה (חולין דף כ.) וכמו לתרוס שלא מן המוקף (גיטין דף ל:) היינו סמוך וכמו מקפת וקורא לה שם (נדה דף עג:): **נשפוך עליהס קדירה.** והאור אין שתי החביות: **נשפוך.** להושיב. כל הושבת קדירה על האור קרי שפיתה כשאין לו כלי ברזל שקורין טרפיי"ד לו שאין לו כירה של חרס חלולה. ואסר לה משום דלמי לבנין ומדרבנן משום דמתחזי כהתלת: **ואין סומכין קדירה בבקעה.** קשבר לא נתנו עליס שלא להסקה לפיכך מוקלין הן [כ] שלא כל תשמיש: **וכן נדלת.** השתא משמע וכן אין סומכין קדירה בדלת וכגמרא[כא] פריך עלה: **ואין מנהיגין את הבהמה במקל.** בריאות הרגיס. השתא קס"ד משום דאין משתמשין בעליס שלא נעשו לכך יום טוב הוא דלא נתנו שלא להסקה: **גמ' ואם אי אפשר לו כו' מופר.** כר"י: **אריחא.** חלי לבינה ונתק מכותל התנור: **רפתא מעלייתא בעינא.** כלומר גרפי התנור: **טוי לי חווזא.** גלה לי חוור בתנור. שתנוריסס היו קטנים ופיהן למעלה ומולה הללי לתוכו ומותס פיו והוה גלה: **ואזדהר מחרוכא.** שלא יתמרך. כלומר גרוף את התנור שלא יהא בו בשוליו דבר גבוה כמו מריח או מבן שהוסק בתנור שנוגע בללי ושורפו: **דמר.** רב חסי: **שרקין ליה תנורא.** עבדי מדוני טחין סבידות בסוי פי התנור בטיט שלא יצא חומו כשהללי בתוכו שהרוח קשה בללי ותימה לן מלמח משום דגבול טיט מולה לליסה הוא: **ארקתא דפרת סמכינן.** על שפתו של פרת אנו נסמכים בדבר שאין אנו לריכים לגבל טיט ששפת פרת טיט מגובל הוא: **והוא דלייריה מאתמול.** עשה בו סימן ונתקו לגל אחר: **וקטמא שרי.** לגבלו ולטוח בו ללמו בר גבול הוא: **אבנים של בית הכסא.** אבנים גדולות שמלדין אותן להיות כמין מושב חלול ויושבין עליהם בשדות במקום המיוחד לבית הכסא: **דקא עביד אהלא.** שים לו גג שלא הכא ליכא גג: **אצטבא.** הסא של בנין לבנים וטיט: **בנין ארעי.** שאינו להתקיים: **והכא.** גבי בית הכסא משום כבוד הבריות לא גזרו: **הא מדורתא.** היסק גדול שעושין לפני שריס כדרך בנין עושין לו כתלים מד' רוחות וסודרין עליס למעלה ודומה לההל: **מלמטה למעלה.** לסדר העליס של כתלים תחלה לעשות עליהם הגג שהורין בנין הוא: **מלמעלה למטה.** להתחיל תחלה מן הגג ומ"ס יסדרו תחתיו עלי הכתלים שרי: וכן

נאמרו בפתילה. בגיו"ט: **ממעכה ביד.** תקון כלאחר יד הוא: **יורדי גיהנם הן.** שאינן מרחמים לעשות לדקה: **עסקא.** שותפות להשתכר למחלית שכר: **מזוני.** שלא מסס מזונות מיזן נמי לא זינוהו: **ונתן לך רחמים.** שתרחס על הבריות: **לחפר נשבע לאבותיך.** מי שים לו רחמים מזרעו של אברהם: **נעדו.** כנגדו כמו שכתב בעדו (לעיל ו:). כלומר חשך פרוס לפניו הכל עליו כחשך: **נכון בידו.** מזומן אללו: **מי שאין לו אלא חלוק אחד.** אין יכול לכבסו וכשים מלערין אותו: **דמעיין ממיה.** מפלה את כליו מן הכשים: **מתני' אין שוברין את החרס.** כשעולין דגים על האסקלה שקורין גרלדילי"ש בלע"ז מותבין קשים או קש שבליס או שוברין חרסים או מותבין נייר ושורין במים וסודרין הנייר על גב האסקלה מפני שהמתכת מתחמס ושורף את הדג: **מליח.** דג: **ואין גורפין תנור וכיריס.** שם נפל לתוכו מן הטפל והטיח אין גורפין אותו למתקן מנא הוא ואתיא כרבנן דלמרי[ט] מבשילי אוכל נפש למירי: **מכבשין.** משכיבין את הקדר והעפר שיהא חלק משפילו ומשווהו שלא יגע בשם שמדובקים בדפנותיו ויארפו. מכבשין פרישנבי"ש: **מקיפין.** מקרבין זו אלל זו כמו [כ] אין מקיפין בריאה (חולין דף כ.) וכמו לתרוס שלא מן המוקף (גיטין דף ל:) היינו סמוך וכמו מקפת וקורא לה שם (נדה דף עג:): **נשפוך עליהס קדירה.** והאור אין שתי החביות: **נשפוך.** להושיב. כל הושבת קדירה על האור קרי שפיתה כשאין לו כלי ברזל שקורין טרפיי"ד לו שאין לו כירה של חרס חלולה. ואסר לה משום דלמי לבנין ומדרבנן משום דמתחזי כהתלת: **ואין סומכין קדירה בבקעה.** קשבר לא נתנו עליס שלא להסקה לפיכך מוקלין הן [כ] שלא כל תשמיש: **וכן נדלת.** השתא משמע וכן אין סומכין קדירה בדלת וכגמרא[כא] פריך עלה: **ואין מנהיגין את הבהמה במקל.** בריאות הרגיס. השתא קס"ד משום דאין משתמשין בעליס שלא נעשו לכך יום טוב הוא דלא נתנו שלא להסקה: **גמ' ואם אי אפשר לו כו' מופר.** כר"י: **אריחא.** חלי לבינה ונתק

הגהות הב"ח

(א) גמ' טוי לי חווזא כ"ל ותיבת בר נמחק: (ב) שם והנ"מ דלייריה כ"ל ותיבת הוא נמחק: (ג) תוס' ד"ה וקטמא הוא: (ד) בא"ד שגבלו מעיו"ט ושריר"ם בלא גבול:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ואין סומכין וכו' אצל כל תשמיש. עיין לקמן דף לג ע"ב כרש"י ד"ה לא יטול:

לעזי רש"י

גראדילי"א [גרדי"ל]. אסכלה. פרימבר"א. [טרפיי"ד]. חצובה (בעלת שלוש רגליים).

מוסף רש"י

חותכה באור בפי שתי נרות. שאם היתה מרוכה, על ידי שינוי מותר לחתכה, שמכשיר קלח הפתילה בפי הנר אל קלח (ל"ל וקלח) השני בפי נר אחר ומדליקה בשתיהן ומתנתקת ונמצאלו שתי נרות דולקין (האורה ח"א סי' שס). **האי מדורתא.** היסק גדול, מלמעלה למטה. לשחוט העליונים בשויר ולשחת מתחתונים מלמעלה, שרי. ביו"ט לחתן זה בתן מלים, מלמטה למעלה אסור. לחת התחתונים תחלה לשדלן בראוש כדרך שעושין לפני הסריס ולסדר עליונים למעלה דהיינו בנין גרסינן מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסור וכן מלאחי מתחתונים הגחונים וכן עיקר (ערובין קא.).

מוסף תוספות

א. ועוד מוכח התם בפרק מי שהחשיך (דף קנה:) דמיחייב טפי במידי דלאו בר גיבול דנחינת מים זהו גיבולו. ל"ש סימן ע. ולא עוד אי לאו בר גבול הוא כ"ש שאסור דמשעת נתינתו במים חייב דשרייתו זהו גיבולו.

המלוחלח אשר על שפת נהר שהוא כעין טיט ובו טחין פי התנור, וזה הטיט שבשפת פרת מערב יו"ט מכינין אותו. **ואפר** כירה מותר לגבל ולטוח בו שאינו בן גיבול. אין מקיפין **ב' חביות**, אחת מיכן ואחת מיכן לשפות עליהן הקדירה. **ירושלמי** משום בונה, שנמצא עושה כמין כירה ועליה הקדירה אהל, אבל אבנים לבית הכסא מותר לצדדן אחת כנגד אחת. **אמר רב יהודה הא מדורתא** (ממטה למעלה) [מלמעלה למטה] שרי. פירוש דרך בנין, [אסור כגון שנתן עצים בארץ ואחרים על גבן], אבל אם אחז העץ למעלה ונתן אחר תחתיו ועוד אחר תחתיו עד שמגיע למטה בקרקע כיון שאינה דרך בנין מותר.